

HARMATHY ATTILA 1937–2022

Harmathy Attila, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, az Alkotmánybíróság volt tagja, professor emeritus 1937. április 20-án született Budapesten. A Magyar Tudományos Akadémia 1993. május 10-én tartott közgyűlésén levelező, öt évvel később, 1998. május 4-i közgyűlésén rendes tagjának választotta. Levelező tagi székfoglaló előadását 1994. április 22-én *Az állam gazdasági szerepvállalásának jogi tükröződése* címmel, rendes tagi székfoglaló előadását 1999. április 29-én *A magyar polgári jogról 1999-ben* címmel tartotta. Mindkét székfoglaló előadása nyomtatásban is megjelent.

Harmathy Attila 1993 és 1995 között a Magyar Tudományos Akadémia főtitkár-helyettese, 1996 és 1999 között pedig alelnöke volt.

1992-ben a Köztársasági Érdemrend középkeresztjét, 1995-ben a Deák Ferenc-díjat, 1997-ben, a Francia Becsületrend tiszti fokozatát (Ordre national du Mérite, Officier), 1999-ben a Szent-Györgyi-Albert-díjat, 2007-ben – kilenc éven át betöltött alkotmánybírói pozíciója lejártakor – a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét a csillaggal nyerte el.

2012-ben kapta meg a Széchenyi-díjat. 2019-ben pedig a Magyar Tudományos Akadémia legmagasabb tudományos elismerését, az Akadémiai Aranyérmet vette át.

Említést érdemel, hogy a Pécsi Tudományegyetem és alma matere, az Eötvös Loránd Tudományegyetem ugyanabban az évben, 2015-ben díszdoktorává (doctor honoris causa) avatta. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem 2007-ben

Fotó: Hanák Gábor (Cassandro)¹

¹ Wikimedia Commons, CC BY 3.0 licenc

az egyetem által adományozható legmagasabb elismeréssel, az Eötvös-gyűrűvel tüntette ki. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara 2002-ben Lippay-díjjal tüntette ki. Kollégái, pályatársai és tanítványai két emlékkönyvet is – 2003-ban és 2007-ben – kiadtak Harmathy Attila tiszteletére.

Harmathy Attila 1955-ben érettségizett Debrecenben. Még ebben az évben felvették az ELTE, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára. 1959-ben „summa cum laude” minősítéssel avatták az állam- és jogtudományok doktorává. Egyetemi tanulmányai befejezését követően Strasbourgban a Faculté internationale de droit comparé kurzusain vett részt. Diplomáját Strasbourgban 1967-ben vette át.

1959 és 1960 között a Magyar Külkereskedelmi Bank, 1960 és 1962 között pedig a Malév jogtanácsosa volt.

Harmathy Attila több mint hatvan éven át oktatott az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, előbb a Római Jogi, majd a Polgári Jogi Tanszéken.

Marton Géza Kossuth-díjjal kitüntetett professzor, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja felkérésére már hallgató korában római jogi szemináriumokat vezetett. Az általa vezetett római jogi gyakorlatok a kar hallgatói körében általános elismertségnek örvendtek. Utolsó, sajnos már csak online közvetített előadását *Személyes és meghatározó emlékek Marton Gézáról* címmel 2022. június 10-én, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara által szervezett Marton Géza Emlékkonferencián tartotta. E sorok szerzője személyesen is meggyőződhetett arról, hogy Harmathy Attila jól ismerte Marton Géza munkáit, vonatkozik ez különösen Marton felelősségi tanára.

1974-gyel kezdődően tartotta első óráit a Polgári Jogi Tanszéken. Tanársegédi és adjunktusi kinevezése után 1974-ben a Polgári Jogi Tanszéken lett docens. 1982-ben nevezték ki egyetemi tanárnak. 2007-ben, hetvenedik életének betöltésekor professor emeritus lett.

Harmathy Attila 1990 és 1993 között az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja volt. Komoly szakmai kihívást jelentett számára az Állam- és Jogtudományi Kar posztgraduális képzésének megszervezése, mely feladatnak nagy hozzáértéssel és példamutató odaadással tett eleget.

1962-ben lett a Magyar Tudományos Akadémia Állam- és Jogtudományi Intézetének munkatársa. 1972-ben védte meg az állam- és jogtudományok kandidátusi, 1981-ben pedig akadémiai doktori értekezését. Korábban, 1985-től több cikluson át az MTA Állam- és Jogtudományi Bizottságának alelnöke volt. 2015-ben az Állam- és Jogtudományi Bizottság elnökévé választották. Három éven át, 1990 és 1993 között az MTA Tudományetikai Bizottságnak is tagja volt. 1990 és 1993 között ellátta a Tudományos Minősítő Bizottság (TMB) titkári teendőit is. 1994 és 1995 között a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) tagja volt. 1995 és 1998 között a Magyar Tudományos Akadémia Doktori Tanácsának elnöki tisztét látta el.

Akadémiai tisztségei mellett tagja volt a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémiának, mely 1998-ban alelnökévé választotta. Tagja volt továbbá a Nemzetközi Kereskedelmi és Fogyasztói Akadémiának, valamint az 1988-ban alapított Európai Akadémiának (Academia Europaea). 2003-ban az UNIDROIT (*The International Institute for the Unification of Private Law*) igazgatótanácsának tagjává választották.

1975-ben vendégkutató volt a cambridge-i Clare College-ban. Számos vendégprofesszori meghívásnak tett eleget. 1988-ban vendégprofesszor a University of California, Berkeley-n, két alkalommal, 1993-ban és 1996-ban az Université de Provence Aix-Marseille I-n, 2002-ben az Université Paris 2 Panthéon-Assason, a következő évben, 2003-ban a University of Iowán és 2007-ben Louisiana State University-n. Említést érdemel, hogy számos európai és amerikai egyetemen és kutatóintézetben tartott nagy figyelemmel kísért előadást.

Harmathy Attila 1990-ben a polgári jogi kodifikációs bizottság társelnöki teendőit látta el. 1998-ban az új Polgári Törvénykönyv, a 2013. évi V. törvény kidolgozására létrehozott kodifikációs bizottság elnöke lett. Ezt a tisztséget 1999-ig viselte. Lemondása azért vált szükségessé, mert 1998 decemberében az Alkotmánybíróság tagjává választották. A testületnek 2007. április 20-ig, hetvenedik életének betöltéséig volt tagja.

Harmathy Attila kutatási területe elsősorban a polgári jog és az összehasonlító polgári jog, ezen belül a kötelmi jog (ius obligationum) szerződésekkel kapcsolatos része volt. Az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetben írta első szerződési joggal kapcsolatos tanulmányait. Az intézetben született meg 1974-ben megjelent első monográfiája is *Felelősség a közreműködőért* címmel.

Nemzetközileg is figyelemre méltóak és ma is aktuálisak kutatásai a szerződési jog és a szerződések elmélete területén. Elemezte a polgári és a kereskedelmi jog 1990 utáni átalakulását Magyarországon. Alkotmánybíróként foglalkozott a polgári jog és az Alkotmány viszonyával. Munkáit a magyar nyelv mellett angol és német nyelven adta közre. Több publikációja jelent meg francia és orosz nyelven is.

Az életének 86. évében, 2022. augusztus 30-án elhunyt Harmathy Attila gazdag életműve a jogtudomány és a jogászképzés iránti elkötelezettségről tanúskodik. Követendő példa a Magyar Tudományos Akadémián betöltött számos, nagy hozzájárulást és rendkívüli munkáról bizonyosságot tevő munkássága is.

Hamza Gábor

az MTA rendes tagja